

Księga druga

Wierni Kościoła łódzkiego

1. W świetle nauki Soboru Watykańskiego II Kościół jest wspólnotą, w której każdy wierny aktywnie współdziała z Chrystusem w dziele zbawienia (por. CL 55). **Cały Lud Boży dzięki sakramentom chrztu i bierzmowania stanowi "święte kapłaństwo"** (1 P 2, 5) zwane kapłaństwem powszechnym lub wspólnym. Chrześcijanie świeccy wcieleni przez chrzest w Chrystusa sprawują właściwe całemu Ludowi Bożemu posłannictwo w Kościele i świecie (por. KK 31).

2. Specyfiką powołania i posłannictwa świeckich jest to, by żyjąc wśród świata i spraw doczesnych, szukali Królestwa Bożego przez **zajmowanie się sprawami świeckimi po myśli Bożej** (por. KK 31; CL 9). Muszą jednak pamiętać, że ich świadome **zaangażowanie w przemianę świata powinno w sposób istotny wiązać się z żywym uczestnictwem w życiu samego Kościoła**. Są więc aktywnym podmiotem, a nie tylko przedmiotem i odbiorcą działań Kościoła. Płyne stąd konieczność ścisłej współpracy świeckich i duchownych. **Zarówno duchowni, jak i świeccy winni uznać, że są sobie wzajemnie potrzebni** (por. CL 22).

Odpowiedzialność na płaszczyźnie wiary, połączona często ze współdecydowaniem, wyraża się przez działanie, głównie poprzez udział w życiu publicznym Kościoła.

3. Specyficznym, a zarazem **podstawowym zadaniem wiernych świeckich jest ewangelizacja i uświęcanie świata** (por. DA 7; CL 46). Pierwszą płaszczyzną społecznego i chrześcijańskiego zaangażowania katolików świeckich jest małżeństwo i rodzina (por. CL 40). Innym właściwym polem aktywności świeckich chrześcijan jest "szeroka i bardzo złożona dziedzina polityki, życia społecznego, gospodarczego, dziedzina kultury, nauki i sztuki, stosunków międzynarodowych oraz środków przekazu społecznego" (EN 70). W tych dziedzinach katolicy mogą i powinni w imię dobra wspólnego podejmować współpracę także z niekatolikami.

Zaangażowanie laikatu w życie Kościoła winno przejawiać się w aktywnej działalności na rzecz parafii, instytucji kościelnych, stowarzyszeń i ruchów katolickich.

4. Kościół powszechny realizuje się i uobecnia w poszczególnych kościołach lokalnych. Szczególnym darem dla Kościoła partykularnego są instytucje życia konsekrowanego, które realizują właściwy sobie charyzmat. Za pośrednictwem stosownych struktur w Kościele lokalnym instytucje życia konsekrowanego, wyrażają komunę, która je z nim łączy i poszukują płaszczyzn wspólnego apostolskiego działania w jego ubogaceniu (por. DZ 2; VC 46-47, 53).

5. W Starym Testamencie, mimo że Bóg wybrał cały naród i uczynił go "ludem świętym, królewskim kapłaństwem", powołał tylko pokolenie Lewiego do służby liturgicznej. Podobnie z woli Jezusa Chrystusa w Nowym Testamencie tylko niektórzy spośród Ludu Bożego powołani są przez Boga i Kościół do specjalnego posługiwania w dziele zbawienia. Otrzymują je przez osobny znak łaski, ustanowiony przez Chrystusa łącznie z Eucharystią, podczas Ostatniej Wieczerzy. Ten znak łaski Bożej, polegający na włożeniu rąk przez Biskupa i odmówieniu modlitwy konsekracyjnej obejmuje trzy stopnie: episkopat, prezbiterat i diakonat. Biskupi, prezbiterzy i diakoni, pozostając nadal członkami kapłaństwa powszechnego, otrzymują więc w sposób nowy i inny "co do istoty, a nie stopnia tylko" udział w kapłaństwie Chrystusa (KK 10), aby służyć "budowaniu Ciała Chrystusowego" (KK 8) zarówno w jego widzialnej strukturze, jak i w rozwoju życia duchowego.

Prezbiterzy misję swoją mogą wypełnić tylko w zjednoczeniu z biskupem i w łączności z innymi prezbiterami (por. DK 7). Są obrońcami prawdy Bożej przed fałszywymi doktrynami: mają zatem obowiązek stałego pogłębiania swojej formacji zarówno intelektualnej, jak też ludzkiej, duchowej i pastoralnej (por. DK 9, 19; PDV 3).

1. Duchowieństwo

a. Formacja seminaryjna

Art. 61. Formacja kandydatów do kapłaństwa w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Łódzkiej dokonuje się w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy prawa powszechnego, Konferencji Episkopatu Polski i normy zatwierdzone przez Arcybiskupa.

Art. 62. Wszyscy wierni należący do Kościoła łódzkiego, choć w różnym stopniu, w zależności od pełnionych w nim funkcji i zadań, są współodpowiedzialni za formację seminaryjną.

Art. 63. Zasady dzielenia odpowiedzialności wiernych za formację w Seminarium ustala Arcybiskup w porozumieniu z właściwymi gremiami archidiecezjalnymi.

Art. 64. Szczególną odpowiedzialność za formację seminaryjną ponoszą wszyscy przełożeni, ojcowie duchowni, spowiednicy i wykładowcy, którzy swe zadania wypełniają w oparciu o misję udzieloną im przez Arcybiskupa, zachowując z nim pełną jedność co do zasad określających formację alumnów.

Art. 65. Formacja w Seminarium realizuje się zgodnie z sześcioletnim programem zatwierdzonym przez Arcybiskupa. Ten program należy tak aktualizować, aby uwzględniał znaki czasu oraz odpowiadał wymogom i potrzebom zmieniających się warunków, w jakich Kościół łódzki wypełnia swoje apostolskie zadania.

Art. 66. Formacja do kapłaństwa rozpoczyna się i pogłębia w domu rodzinnym kandydata do służby Bożej. Dlatego należy troszczyć się o duszpasterską opiekę nad rodzinami kleryków oraz tych osób, które ujawniają w swej postawie oznaki powołania do życia kapłańskiego.

Art. 67. Cała wspólnota parafialna, jako miejsce rodzenia się i dojrzewania powołań kapłańskich, w szczególności zaś duszpasterze, mają obowiązek we właściwy sobie sposób wspomagać wychowawców seminaryjnych i samych alumnów w należyтым realizowaniu programu formacyjnego.

b. Stała formacja kapłanów

Art. 68. Największą odpowiedzialność za własną formację ponosi sam kapłan, jednakże nad stałą formacją kapłanów w Kościele łódzkim czuwa Arcybiskup, którego w wypełnianiu tego zadania wspomaga Archidiecezjalna Rada Stałej Formacji Kapłanów.

Art. 69. Stała formacja jest niezbędnie konieczna do coraz lepszego rozeznawania i wypełniania misji pasterskiej, dlatego kapłani bez względu na wiek i warunki życia powinni osobiście, korzystając z różnych środków, nieustannie troszczyć się o pogłębianie każdego wymiaru własnej formacji.

Art. 70. Formacja ludzka wymaga ciągłego rozwijania w sobie wrażliwości na potrzeby innych, umiejętności prowadzenia dialogu z każdym człowiekiem oraz doskonalenia kultury osobistej.

Art. 71. W centrum duchowej formacji kapłana powinna być codzienna celebrowanie Eucharystii. Niech zachowuje on też wierność w sprawowaniu Liturgii godzin i niech wypełnia różne formy osobistych praktyk religijnych.

Art. 72. Każdy kapłan obowiązany jest co roku uczestniczyć w rekolekcjach zamkniętych. Rekolekcje kapłańskie powinny trwać przynajmniej trzy pełne dni. Zaleca się przede wszystkim udział w rekolekcjach organizowanych przez Archidiecezję. Z rekolekcji odprawionych poza Archidiecezją należy przedłożyć Kurii pisemne potwierdzenie.

Art. 73. Wszyscy duchowni mają obowiązek brać udział w skupieniach ogólnodiecezjalnych, np. w Dniu Modlitw o Uświęcenie Kapłanów. Kapłani pracujący w duszpasterstwie mają obowiązek uczestniczyć w dekanalnych dniach skupienia organizowanych sześć razy w roku przez dziekanów i dekanalnych ojców duchownych; inni kapłani - w skupieniach dla nich przewidzianych.

Art. 74. Owocne wypełnianie posługi kapłańskiej wymaga dobrej znajomości doktryny Kościoła, dlatego kapłani powinni dbać o sumienne i systematyczne studium teologii oraz innych dyscyplin kościelnych.

Art. 75. Kapłani mają obowiązek starać się o coraz lepsze rozeznawanie rzeczywistych potrzeb wiernych oraz poszukiwać właściwych i bardziej przydatnych form wypełniania posługi pasterskiej. Z tej racji kapłani

pracujący w duszpasterstwie, są zobowiązani do uczestnictwa w konferencjach dla nich organizowanych.

Art. 76. Stała formacja jest szczególnie ważna dla młodych kapłanów, dlatego **prezbiterzy w pierwszych pięciu latach po święceniach mają obowiązek uczestniczyć w dniach skupienia i w sesjach duszpasterskich zgodnie z przygotowanym wcześniej dla nich programem.** Kapłani po pierwszym roku kapłaństwa są zobowiązani do odbycia studiów licencjackich.

c. Zasady wynagradzania kapłanów pracujących w duszpasterstwie parafialnym

Art. 77. **Ofiary wiernych** składane z racji posług religijnych, **tzew. *iura stolae*** (chrzty, śluby, pogrzeby, licencje itp.), oraz stypendia mszalne **są głównym źródłem utrzymania kapłanów.**

Art. 78. Ofiary składane przez wiernych z okazji posług religijnych i innych czynności duszpasterskich **są dobrowolne.**

Art. 79. **Proboszczowi z *iura stolae* i z wypominków** przypada **część dwukrotnie większa od części wikariuszowskiej.**

Art. 80. Prawo do uczestniczenia w dochodach przysługuje kapłanowi od chwili objęcia urzędu.

Art. 81. **Wynagrodzenie** otrzymywane przez kapłanów **za naukę religii w szkole i za posługę duszpasterską, np. w szpitalu, w domu pomocy społecznej itp., jest dzielone zgodnie z zasadami ustalonymi przez Arcybiskupa.**

Art. 82. **Ofiary kolędowe i wielkosobotnie są z zasady przeznaczone na potrzeby parafii.** Kapłan kolędujący lub święcący pokarmy **ma prawo otrzymać dwadzieścia procent zebranych przez siebie ofiar.** Gdy dochody parafialne nie zapewniają kapłanom godziwego utrzymania, wtedy za zgodą Arcybiskupa ofiary te są dzielone jak *iura stolae*.

Art. 83. **W parafiach, w których prowadzi się budowę kościoła lub domu parafialnego, należy przyjąć, jako podstawę dziennego wynagrodzenia kapłana za kolędę, równowartość trzech średnich stypendiów mszalnych.** Decyzja w tej sprawie należy do Arcybiskupa.

Art. 84. **Przy podziale stypendiów mszalnych obowiązuje równy podział między kapłanów pracujących w parafii, czyli *cumulum*.** **Znosi się zwyczaj potrącania pewnego procentu ze stypendiów mszalnych dla pracowników świeckich (organisty, kościelnego).**

Art. 85. **Należy odprawiać oddzielnie msze święte w intencji tych, za których została złożona pojedyncza ofiara.** **Tylko w wyjątkowych sytuacjach, po uprzedniej zgodzie ofiarodawców, możliwe jest łączenie intencji mszalnych.** **W takim przypadku sumę przekraczającą zwyczajne stypendium należy przekazać do Kurii.**

Art. 86. **Msze święte zamówione w sprawach publicznych, w święta narodowe lub przy innych okazjach należy odprawić nawet gdyby nie złożono żadnego stypendium.**

Art. 87. **Przy podziale *cumulum* za intencję odprawioną za parafian proboszczowi odlicza się kwotę równą zwyczajnemu stypendium.** **Tę samą zasadę stosuje się do każdego uczestnika *cumulum*, jeżeli odprawił mszę świętą we własnej intencji.** **Kapłani należący do *cumulum* nie uczestniczą w nim w tych dniach, w których z jakiegokolwiek powodu nie odprawili mszy świętej.**

Art. 88. **Kapłan celebrujący Eucharystię więcej razy w tym samym dniu, oprócz Uroczystości Bożego Narodzenia, może zatrzymać dla siebie wyłącznie jedno stypendium mszalne, pozostałe zaś powinien przekazać do Kurii, po ewentualnym odliczeniu poniesionych przy tym kosztów, np. z tytułu przejazdu.** **Kapłanowi koncelebrującemu w tym samym dniu drugą mszę świętą nie wolno z żadnego tytułu przyjąć za nią stypendium (por. kan. 951 KPK).**

d. Normy dotyczące zamieszkania i utrzymania

Art. 89. **Właściwym miejscem zamieszkania kapłana jest plebania lub inny budynek kościelny.** **Zamieszkanie w innym miejscu wymaga zgody Arcybiskupa.**

Art. 90. Proboszcz powinien zapewnić wikariuszowi odpowiednie mieszkanie w budynku parafialnym, a neoprezbiterowi, gdy będzie to konieczne, niezbędne umeblowanie.

Art. 91. Gdy kapłan zajmuje mieszkanie wynajęte przez proboszcza, czynsz opłacany jest z kasy parafialnej.

Art. 92. Jednym ze znaków jedności kapłańskiej jest wspólne spożywanie posiłków - a przynajmniej obiadów. Na odstąpienie od tej zasady, przyjętej przez kapłanów jako dzieło II Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego, wyjątkowo może zezwolić Arcybiskup.

Art. 93. Niechaj kapłani dbają o pogłębianie osobistej kultury bycia, respektując ustalone wcześniej zasady wspólnego zamieszkania i współpracy.

Art. 94. Bez zezwolenia Arcybiskupa kapłani nie mogą przyjmować na stałe zamieszkanie w budynkach kościelnych krewnych, nawet najbliższych.

Art. 95. Kapłani ponoszą koszty świadczeń związanych z zajmowanym przez siebie mieszkaniem, np. ogrzewania, oświetlenia, opłat telefonicznych, wody, gazu, wywozu śmieci.

Art. 96. Koszty wyjazdów związanych ściśle z pracą duszpasterską powinny być pokrywane z kasy parafialnej.

e. Strój duchowny

Art. 97. Strojem dla duchownego jest sutanna lub tzw. *strój krótki*.

Art. 98. Sutanna obowiązuje przy wszystkich czynnościach liturgicznych, w kancelarii, na katechezie, podczas wszelkich uroczystości religijnych i w czasie występowania w charakterze urzędowym.

Art. 99. *Strój krótki*, składający się z ciemnego garnituru i koloratki, może być używany poza wypadkami wymienionymi w art. 98.

Art. 100. Duchowni mogą używać stroju świeckiego w takich okolicznościach, jak uciążliwa praca, podróż, pobyt w miejscowościach turystycznych i czasowych, a także w innych wyjątkowych sytuacjach.

Art. 101. Kapłani odznaczeni godnością kościelną są zobowiązani do noszenia przysługującego im stroju podczas uroczystych czynności liturgicznych.

f. Prawo do wypoczynku

Art. 102. Każdy kapłan ma prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze miesiąca. Kapłanom pracującym w duszpasterstwie przysługuje wolny tydzień po zakończeniu kolędy. Księża katecheci mogą z tego prawa skorzystać w przerwie semestralnej.

Art. 103. Kapłani pracujący w duszpasterstwie powiadamiają Kurię o ustalonym terminie urlopu i o miejscu, w którym go spędzają.

Art. 104. Urlop zdrowotny można wykorzystywać po uzgodnieniu z Arcybiskupem.

Art. 105. Każdy kapłan pracujący w parafii ma prawo do jednego dnia wolnego w tygodniu. W przypadku koniecznych zajęć duszpasterskich prawo to ulega zawieszeniu.

Art. 106. W parafiach jednoosobowych koordynowanie spraw związanych z urlopem i dniem wolnym kapłanów dekanalnych spoczywa na dziekanie.

Art. 107. Na wyjazd za granicę, poza czasem urlopu, wymagane jest zezwolenie Arcybiskupa.

g. Prefekci

Art. 108. Prefekci stanowią grupę kapłanów, którym Arcybiskup zleca przede wszystkim katechizację w szkołach średnich oraz organizowanie duszpasterstwa młodzieży na terenie szkoły i parafii.

Art. 109. Zadania, obowiązki oraz prawa prefektów określa *Instrukcja o katechizacji*.

h. Kapłani niepracujący w duszpasterstwie parafialnym

Art. 110. Status kapłanów niepracujących w parafii określa każdorazowo Arcybiskup.

i. Kapłani emeryci

Art. 111. Całe prezbiterium Kościoła łódzkiego winno otaczać szczególną troską kapłanów emerytów.

Art. 112. Kapłan, który ze względu na stan zdrowia nie czuje się na siłach do sprawowania powierzonego mu urzędu, może przejść na rentę lub emeryturę za zgodą Arcybiskupa.

Art. 113. Kapłan po ukończeniu siedemdziesiątego piątego roku życia zobowiązany jest złożyć Arcybiskupowi rezygnację z pełnionego urzędu.

Art. 114. Kapłan emeryt, świadczący pomoc duszpasterską, uzgadnia zakres swoich obowiązków i sposób wynagrodzenia z proboszczem, który go angażuje. Zaleca się spisanie tychże uzgodnień i przesłanie ich kopii do Kurii.

Art. 115. Wskazane jest, aby przejście kapłana na emeryturę łączyć z publicznym pożegnaniem przez parafię i kapłanów dekanatu. Obowiązek organizacji tej uroczystości spoczywa na dziekanie. Zaleca się, aby następca zapraszał swoich poprzedników do udziału w uroczystych celebracjach i innych posługach duszpasterskich.

Art. 116. Kapłan przechodzący na emeryturę utrzymuje się z emerytury lub renty otrzymywanej z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i z zasiłku wypłacanego przez Kurie, według norm ustalanych przez Arcybiskupa.

Art. 117. Kapłanowi przechodzącemu na rentę lub emeryturę Arcybiskup zapewnia odpowiednie utrzymanie i mieszkanie.

Art. 118. Arcybiskup może zezwolić, aby kapłan emeryt zamieszkał poza Domem Księży Emerytów.

j. Inne obowiązki kapłanów

Art. 119. Wszyscy kapłani pracujący w duszpasterstwie powinni we właściwym terminie uiszczać ustalone opłaty, np. na Seminarium Duchowne, Kurie, Fundusz Emerytalny, Fundusz Budowy Kościołów i obowiązkowe ubezpieczenie.

Art. 120. Za zmarłego biskupa diecezjalnego należy w ciągu roku od jego śmierci odprawić trzy msze święte, a za zmarłego kapłana inkardynowanego do Archidiecezji - jedną mszę świętą.

Art. 121. Kapłani zobowiązani są, po upływie piątego roku kapłaństwa, do sporządzenia testamentu w formie przewidzianej przez prawo cywilne. Testament należy złożyć w Kurii lub przynajmniej powiadomić ją o miejscu jego przechowania.

Art. 122. Kapłani zobowiązani są prenumerować "Wiadomości Archidiecezjalne Łódzkie" i zapoznawać się z ich treścią.

Art. 123. Kapłan wyjeżdżający poza granicę Archidiecezji powinien postarać się w Kurii o tzw. *celebret*, z zachowaniem art. 103.

Art. 124. Kapłani mogą wnosić skargi do sądów państwowych jedynie za zezwoleniem Arcybiskupa.

Art. 125. Kapłanom zabrania się przyjmowania urzędów, z którymi łączy się sprawowanie władzy świeckiej, jak również brania czynnego udziału w działalności partii politycznych, chyba że obrona praw Kościoła lub dobra wspólnego będą wymagały bezpośredniego zaangażowania w tego typu działania. Na takie działania duchowni muszą mieć wyraźne zezwolenie Arcybiskupa.

2. Instytuty życia konsekrowanego

Art. 126. Arcybiskup na mocy uprawnień związanych z jego apostołskim urzędem troszczy się o rozwój różnych form instytutów życia konsekrowanego w Archidiecezji: zakonów, zgromadzeń, stowarzyszeń życia apostołskiego, instytutów świeckich i innych oraz o właściwe relacje między Kościołem łódzkim a nimi.

Art. 127. Wzajemne relacje między Kościołem łódzkim a instytutami życia konsekrowanego określają normy prawa powszechnego, uchwały Konferencji Episkopatu Polski oraz prawo partykularne. Relacje te są koordynowane przez Wydział do Spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego Kurii.

Art. 128. Instytuty życia konsekrowanego, zachowując własny charyzmat, powinny kształtować w sobie także wymiar diecezjalności i uczestniczyć w życiu Archidiecezji oraz angażować się w jej różnorodną działalność duszpasterską i apostołską, z zachowaniem prawa Kościoła łódzkiego.

Art. 129. Instytuty życia konsekrowanego mogą powoływać do istnienia stowarzyszenia wiernych świeckich, które żyją duchem instytutu we własnym środowisku. O ich zaistnieniu należy powiadomić Arcybiskupa.

Art. 130. Członkowie instytutów życia konsekrowanego podejmujący współpracę z ruchami kościelnymi powinni mieć na uwadze dobro Kościoła łódzkiego.

Art. 131. Kwestie szczegółowe dotyczące apostołstwa w Archidiecezji powinny być określone pisemną umową sporządzoną pomiędzy Arcybiskupem oraz przełożonymi instytutu życia konsekrowanego zgodnie z przepisami prawa kościelnego.

Art. 132. Kapłani instytutów życia konsekrowanego, podejmując w Kościele łódzkim duszpasterską posługę, winni w całej rozciągłości realizować program duszpasterski obowiązujący w Archidiecezji.

Art. 133. Kapłani diecezjalni powinni wspierać duchowo osoby należące do instytutów życia konsekrowanego, zwłaszcza poprzez posługę słowa i sakrament pokuty.

3. Laikat

Art. 134. Na mocy przynależności do Ludu Bożego wierni świeccy, obok duchownych, są współodpowiedzialni za budowanie Królestwa Bożego na ziemi. Niech podejmują trud odnowy porządku doczesnego jako własne zadanie, kierując się duchem Ewangelii oraz nauczaniem Kościoła.

Art. 135. Wierni świeccy, powołani do aktywnego udziału w ewangelizacji, zobowiązani są do publicznego dawania świadectwa swojej wiary.

Art. 136. Zaleca się, aby wierni świeccy - wspomagani duchowo przez swoich duszpasterzy - czynnie uczestniczyli w życiu kulturalnym, społecznym, gospodarczym i politycznym dla wspólnego dobra wszystkich ludzi.

Art. 137. Duszpasterze powinni rozbudzać w wiernych świeckich świadomość ich powołania do rozwijania własnego życia religijnego i posłannictwa w Kościele oraz w świecie. Odpowiednio przygotowanym świeckim będą powierzane w Archidiecezji przewidziane prawem posługi, urzędy i funkcje.

Art. 138. Podstawowym miejscem zaangażowania apostołskiego wiernych świeckich winna być parafia.

Art. 139. Wierni świeccy mają prawo, a niekiedy nawet obowiązek, przedstawiania duszpasterzom swych opinii w sprawach odnoszących się do dobra Kościoła łódzkiego i własnej wspólnoty parafialnej (por. kan. 212 § 3 KPK).

Art. 140. Proboszcz parafii winien korzystać z pomocy wiernych świeckich w zarządzaniu parafią oraz w duszpasterstwie, zwłaszcza poprzez powoływanie ich do odpowiednich rad i zespołów.

Art. 141. Proboszcz powinien otoczyć opieką duszpasterską wszystkie zespoły parafialne oraz z duszpasterską roztropnością organizować nowe, mające na celu apostołstwo i formację religijną wiernych świeckich.

Art. 142. Szczególną troską należy otoczyć pracowników kościelnych, zapewniając im właściwe warunki pracy i godziwe wynagrodzenie oraz zawierając z nimi umowy zgodnie z prawem cywilnym.

Art. 143. Pracownicy kościoła powinni doskonalić swoje kwalifikacje zawodowe i formację religijną.

Księga trzecia

Posługa nauczania i wychowania w Kościele łódzkim

1. Posługa nauczania czerpie swoje fundamentalne treści i najważniejsze zasady z teologii słowa Bożego, które "objawia ostateczny cel człowieka i nadaje całościowy sens jego działaniu w świecie" (FR 81). Przepowiadanie jest jedną z podstawowych funkcji w zbawczej misji Kościoła, a realizuje się w posłudze słowa Bożego i w katechizacji.

Samo przepowiadanie jest twórczym dialogiem osoby przepowiadającej z Bogiem i zgromadzonym ludem, który oczekuje słowa mądrości i prawdy, nadziei i pokrzepienia, a także autorytatywnej odpowiedzi na konkretne wyzwania życia. Kaznodzieja staje się świadkiem tego, co przepowiada, a jednocześnie pierwszym słucha-czem słowa i podmiotem zbawienia (zob. KO 25).

Posługa słowa Bożego, stanowiąca realizację nakazu Chrystusa: "Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu!" (Mk 16, 15), dokonuje się pod kierownictwem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Jest skuteczna, choć zmieniają się formy, środki i warunki przepowiadania, a także mentalność i możliwości percepcyjne słuchaczy.

2. Sobór Watykański II podkreślił, że Kościół powinien zapewnić swoim synom i córkom takie wychowanie, aby ich życie mogło być przepojone duchem Chrystusowym (por. DWCH 3). Do osiągnięcia tego celu służą różnorakie środki. Najważniejszym z nich jest katechizacja, która poprzez wzmocnienie wiary i czynne uczestnictwo w liturgii prowadzi do działalności apostołskiej (DWCH 4).

3. Katechizacja jest też jednym z najważniejszych środków ewangelizacji. Staje się ona skuteczna wtedy przede wszystkim, gdy oparta będzie na dawaniu świadectwa, gdyż "człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków, aniżeli nauczycieli; a jeżeli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami" (EN 41). Osoby świeckie mogą i powinny uczestniczyć w dziele ewangelizacji na mocy sakramentu chrztu, bierzmowania i małżeństwa (por. KK 10; DA 2, 6).

4. Swoją posługę nauczania i wychowania wypełnia Kościół w sposób szczególny na polu szkolnictwa katolickiego. Sobór Watykański II przypominał, że szkoła jest szczególnym środkiem wychowania. Sami rodzice mają nienaruszalną swobodę w wyborze szkoły dla swoich dzieci. Kościół zaś ma prawo "do wolnego zakładania szkół jakiegokolwiek rodzaju i stopnia" (DWCH 8).

Wszyscy wierni zobowiązani są do utrzymania i wspierania szkół katolickich (por. DWCH 9). Wyjątkową misję do spełnienia mają w Kościele lokalnym wyższe szkoły teologiczne, które kształcą przyszłych duszpasterzy, katechetów i wychowawców.

5. Kościół wychowuje wiernych również do twórczego dialogu z członkami Kościołów i wspólnot niechrześcijańskich. Celem tego dialogu jest jedność całej wspólnoty chrześcijańskiej (por. DE 24). Do twórczego dialogu, prowadzonego w pełnej wolności, należy wiernych wychowywać od dzieciństwa. W ramach dialogu mieści się również wezwanie do wewnętrznej odnowy i nawrócenia; jest to jedno z głównych zadań katechezy oraz pedagogii rodzinnej i parafialnej (por. DE 4; Jan Paweł II, US 15).

6. Kościół jest ze swej natury misyjny "ponieważ swój początek bierze wedle planu Ojca z posłania Syna i z posłania Ducha Świętego" (DM 2). Wynika stąd odpowiedzialność całego Kościoła za misje, których celem jest "zakładanie wspólnot chrześcijańskich, rozwijanie Kościołów aż do całkowitej dojrzałości" (RM 48). Kościół wychowuje swoich wiernych do odpowiedzialności za misje, posługując się różnymi środkami i metodami. Wykorzystuje w tym celu przede wszystkim katechizację na wszystkich poziomach nauczania.

7. Wzrasta dziś rola mass mediów w życiu jednostki i społeczeństwa. Sobór Watykański II podkreślił, że media powinny być stosowane w różnych formach apostołatu. Są również powołane do aktywnego udziału w ewangelizacji świata (por. DSP 13). Nie może ich przeto zabraknąć zarówno w duszpasterstwie parafialnym, jak i w katechizacji. Mass media są dziś najbardziej aktywną warstwą kultury. Papież Jan Paweł II podkreśla, że "kultura jest tym, przez co człowiek jako człowiek staje się bardziej człowiekiem: bardziej >> jest<< " (Jan Paweł II, *Przemówienie w UNESCO*, 1980, nr 7). Wychowanie do prawidłowego odbioru mediów może się przyczynić do pozytywnego i twórczego oddziaływania kultury na jednostkę i społeczeństwo.

1. Przepowiadanie słowa Bożego

Art. 144. Przepowiadaniem słowa Bożego w Archidiecezji kieruje Arcybiskup. Zadanie to wypełniają biskupi, kapłani, diakoni oraz inne osoby upoważnione do tego przez Arcybiskupa.

Art. 145. Celem przepowiadania słowa jest budzenie i pogłębienie wiary, dlatego głoszący słowo Boże powinien starannie przygotowywać się do homilii, kazań i konferencji religijnych, zwracając uwagę na komunikatywność języka, jego obrazowość z dostosowaniem do poziomu słuchaczy.

Art. 146. Głoszący słowo Boże winien realizować program homiletyczny przewidziany na bieżący rok duszpasterski.

Art. 147. Homilie i kazania powinny być głoszone podczas wszystkich mszy świętych w niedziele i święta nakazane, podczas udzielania sakramentów świętych, pogrzebów, *Liturgii godzin* i innych obrzędów liturgicznych. Zaleca się także głoszenie homilii w dni powszednie, zwłaszcza gdy obecna jest większa liczba wiernych.

Art. 148. Szczególnym czasem do przepowiadania słowa Bożego są rekolekcje. Powinny być przeprowadzane w okresie Wielkiego Postu i Adwentu. Prowadzenie rekolekcji należy powierzać kapłanom odznaczającym się głębokim życiem wewnętrznym i znajomością problemów współczesnego człowieka. Należy zachęcać wiernych do udziału w rekolekcjach zamkniętych, przeznaczonych np. dla maturzystów, ministrantów, nauczycieli.

Art. 149. Wypróbowaną formą działalności duszpasterskiej są misje parafialne, zwłaszcza te, które mają charakter ewangelizacyjny. Kierowane są one do ludzi wierzących, ale także do obojętnych religijnie i niepraktykujących. Należy je przeprowadzać przynajmniej co dziesięć lat. Duszpasterze powinni zatroszczyć się o utrwalanie ich duchowych owoców, urządzając np. po roku odnowienie misji.

Art. 150. Listy pasterskie należy czytać po Ewangelii, a komunikaty Konferencji Episkopatu Polski oraz miejscowej władzy duchownej w ramach ogłoszeń. Na mszach świętych z liczniejszym udziałem dzieci pozostawia się duszpasterzom możliwość rezygnacji z czytania listów pasterskich lub przynajmniej ich fragmentów.

Art. 151. Słowo Boże powinno być przepowiadane z ambony lub innego stosownego miejsca, wyeksponowanego przez swoje usytuowanie i oświetlenie.

Art. 152. W trosce o skuteczność przepowiadania proboszcz winien zadbać o sprawne nagłośnienie, a przepowiadający o umiejętne z niego korzystanie.

Art. 153. Obowiązkiem czytających teksty Pisma Świętego podczas sprawowania Liturgii Słowa jest odpowiednie przygotowanie i poprawne ich odczytywanie.

Art. 154. Jest wskazane, aby funkcje lektorów pełnili ludzie dorośli. Szczególnie zaleca się, by na mszy świętej z udziałem dzieci lekcje poprzedzające Ewangelię czytali rodzice lub katecheci.

2. Katechizacja

Art. 155. Katecheza zawsze uznawana była zarówno za jedno z fundamentalnych praw, jak i zadań Kościoła. Każdy ochrzczony ma prawo oczekiwać od Kościoła gruntownej nauki i formacji do osiągnięcia pełni życia chrześcijańskiego. Dlatego katechizacją należy objąć wszystkich: dzieci w wieku przedszkolnym i uczęszczające do szkół podstawowych, młodzież szkół ponadpodstawowych i policealnych, młodzież akademicką i pracującą oraz dorosłych (zob. kan. 773 i 776 KPK).

Art. 156. Rodzice, uczestnicząc w dziele stwórczym Boga poprzez przekazywanie życia, mają tym samym niezbywalne prawo do wychowania swoich dzieci, w tym także do wychowania religijnego, a będąc dla nich

pierwszymi katechetami, mają obowiązek słowem i przykładem formować je w wierze i praktyce życia chrześcijańskiego. Taki sam obowiązek spoczywa na tych, którzy zastępują rodziców oraz na chrzestnych.

Art. 157. Zadaniem rodziców katolickich jest zagwarantowanie dzieciom możliwości uczestniczenia w katechezie. W sprawach dotyczących wychowania chrześcijańskiego swoich dzieci rodzice winni nawiązać ścisłą współpracę z proboszczem oraz katechetą.

Art. 158. Odpowiedzialność za katechezę realizowaną pod kierownictwem Arcybiskupa spoczywa na wszystkich członkach Kościoła łódzkiego w części każdemu właściwej. Koordynacja działań w zakresie katechizacji na terenie Archidiecezji należy do Komisji do Spraw Katechetycznych.

Art. 159. Na terenie parafii za katechizację odpowiada proboszcz. Do jego obowiązków należy organizowanie katechezy, odbywanie systematycznych spotkań z katechetami, nauczycielami i dyrektorami szkół, wizytowanie swoich katechetów przynajmniej raz w roku oraz troska o realizację programu katechetycznego obowiązującego w Archidiecezji.

Art. 160. Proboszcz powinien zorganizować w parafii duszpasterstwo katechetyczne dzieci i młodzieży.

Art. 161. Na terenie szkoły katecheta jest szczególnym świadkiem Chrystusa, dlatego powinien odznaczać się właściwą postawą religijno-moralną, mieć odpowiednie kwalifikacje oraz odnosić się z życzliwością do dyrekcji szkoły, nauczycieli, uczniów i rodziców niezależnie od ich osobistych przekonań.

Art. 162. Katecheci świeccy, o ile jest to możliwe, powinni angażować się w życie duszpasterskie parafii, na której terenie pracują. Dlatego niech uczestniczą ze swoimi uczniami w niedzielnej Eucharystii i nabożeństwach, niech pomagają w przygotowaniu liturgii oraz organizują wspólnie z miejscowymi duszpasterzami rekolekcje wielkopostne.

Art. 163. Każdy katecheta jest zobowiązany do stałego doskonalenia się pod względem intelektualnym i duchowym. Dlatego powinien uczestniczyć w doksztalcaniu, w rekolekcjach dla katechetów i skupieniach formacyjnych, organizowanych na szczeblu zarówno ogólnodiecezjalnym, jak i parafialnym.

Art. 164. Katecheta - w porozumieniu z dyrekcją szkoły i miejscowym proboszczem - może tworzyć na terenie szkoły organizacje i ruchy katolickie oraz powinien czuwać nad uczestnictwem katechizowanych dzieci i młodzieży w innych organizacjach.

Art. 165. Katecheci świeccy winni pamiętać, że również poprzez stosowny ubiór wyrażają charakter swojego posłannictwa.

Art. 166. Duszpasterze powinni umożliwić osobom dorosłym udział w różnych formach katechezy permanentnej.

3. Działalność misyjna

Art. 167. Cały Kościół ze swej natury jest misyjny, dlatego duszpasterze i wierni świeccy powinni wspierać działalność misyjną Kościoła przez modlitwę i pomoc materialną.

Art. 168. Należy propagować Papieskie Dzieła Misyjne i Unię Misyjną Duchowieństwa.

Art. 169. W katechizacji dzieci i młodzieży oraz w przepowiadaniu słowa Bożego należy uwzględniać problematykę misyjną. Do ożywienia zainteresowania misjami należy w szczególności sposób wykorzystać Tydzień Misyjny.

Art. 170. Duszpasterze powinni organizować w parafiach grupy wiernych, wspierając czynnie misje i tworzyć w swoim środowisku klimat zainteresowania misyjnym posłannictwem Kościoła. Szczególną opieką duchową i materialną należy otoczyć misjonarzy pochodzących z Archidiecezji Łódzkiej.

Art. 171. Każdy kapłan pracujący na misjach powinien utrzymywać z Archidiecezją żywy kontakt, który jest potrzebny zarówno dla jego osobistego umocnienia, jak też do ożywienia współpracy i ducha misyjnego w Kościele łódzkim.

4. Katolickie szkolnictwo

Art. 172. Katolickie wyższe uczelnie i szkoły, działające na terenie Archidiecezji, kierują się przepisami prawa powszechnego i własnym statutem.

Art. 173. Katolickie wyższe uczelnie winny zajmować się prowadzeniem badań naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb Kościoła łódzkiego, przekazywać studentom rzetelną wiedzę zgodną z doktryną katolicką oraz troszczyć się o ich właściwą formację chrześcijańską. Ponadto powinny świadczyć wydatną pomoc Kościołowi łódzkiemu w posłudze ewangelizowania.

Art. 174. Zakładanie szkół katolickich różnego rodzaju i stopnia, które ma prowadzić duchowieństwo diecezjalne lub instytuty życia konsekrowanego, wymaga uprzedniej zgody Arcybiskupa.

Art. 175. Szkoły katolickie powinny kształcić i wychowywać uczniów zgodnie z nauczaniem Kościoła katolickiego oraz z chrześcijańską tradycją narodu polskiego, a także z uwzględnieniem potrzeb wiernych.

Art. 176. Szkoły katolickie powinny umożliwiać wychowankom pełny rozwój zdolności, zainteresowań oraz przygotowywać ich do czynnego udziału w życiu Kościoła, narodu i państwa.

Art. 177. Wszystkie szkoły katolickie działające na terenie Archidiecezji winny rozwijać i pogłębiać wzajemne kontakty, dzielić się własnymi doświadczeniami w dziedzinie nauczania i wychowania.

Art. 178. Kapłani winni uwrażliwiać wiernych świeckich na potrzebę zakładania i utrzymywania szkół katolickich.

5. Kultura i środki społecznego przekazu

Art. 179. U wiernych należy kształtować przekonanie o doniosłej roli kultury w życiu religijnym, społecznym i politycznym, jak również o obowiązku czynnego uczestnictwa w jej rozwoju.

Art. 180. Kultura gwarantuje tożsamość Kościoła i narodu. Należy zatem organizować w parafii Dni Kultury Chrześcijańskiej albo inne formy spotkań z twórcami kultury.

Art. 181. Środki społecznego przekazu (słowo drukowane, radio, film i telewizja) powinny być szerzej wykorzystywane w wychowaniu religijno-moralnym, w duszpasterstwie i katechizacji.

Art. 182. Cały Kościół jest odpowiedzialny za rozwój mass mediów będących w jego dyspozycji, dlatego wierni wraz ze swoimi duszpasterzami powinni popierać ich wszechstronny rozwój i przyczyniać się do upowszechnienia tychże mediów.

Art. 183. Szczególnie ważnym zadaniem duszpasterzy i wiernych świeckich jest zorganizowanie w parafiach sprawnie działającego kolportażu prasy katolickiej i książki, a także bibliotek i czytelni. Zaleca się wydawanie prasy parafialnej.

Art. 184. W ramach roku duszpasterskiego we wszystkich parafiach Archidiecezji Łódzkiej powinno się organizować specjalne dni poświęcone szczególnej promocji prasy katolickiej, książki i innych mediów. W tym celu należy wykorzystać przede wszystkim Dzień Środków Społecznego Przekazu, obchodzony w trzecią niedzielę września.

Art. 185. Wzrost zjawisk negatywnych i demoralizujących w mass mediach powinien skłaniać duszpasterzy, katechetów, nauczycieli i rodziców do odpowiedzialnej aktywności wychowawczej w zakresie twórczego

korzystania z mediów.

Art. 186. Filmowanie i nagrywanie w celach zawodowych we wszystkich obiektach sakralnych wymaga pisemnej zgody Kurii.

Art. 187. Jeżeli filmowanie lub nagrywanie w tych obiektach dokonywane jest na użytek prywatny wiernych, zezwolenia udziela miejscowy proboszcz, rektor kościoła lub przełożony zakonny.

Art. 188. Publiczne wystąpienie duchownych i osób konsekrowanych w mediach świeckich (na łamach prasy oraz w studiu radiowym i telewizyjnym) wymaga uprzedniej zgody Kurii.

6. Dialog ekumeniczny i światopoglądowy

Art. 189. Ruch ekumeniczny i dialog światopoglądowy w Archidiecezji wymagają stałego wsparcia i systematycznego zaangażowania ze strony duchownych i świeckich.

Art. 190. Proboszczowie parafii, na których terenie znajdują się wspólnoty innych wyznań chrześcijańskich, powinni informować Kurię o podejmowanych działaniach ekumenicznych.

Art. 191. Duszpasterze powinni uświadamiać wiernym teologiczne więzy jedności pomiędzy różnymi wspólnotami chrześcijańskimi, nie przemilczając istniejących różnic, a także zachęcać wiernych do braterskiej miłości wobec chrześcijan innych wyznań i do poszanowania miejsc ich religijnych spotkań.

Art. 192. W duchu ekumenicznym należy prowadzić katechizację, przekazując dzieciom i młodzieży prawdziwy obraz Kościołów chrześcijańskich i innych religii oraz uczyć szacunku i miłości do nich.

Art. 193. Zaleca się zapraszanie przedstawicieli innych wyznań do współpracy na płaszczyźnie charytatywnej, społecznej, kulturalnej i naukowej.

Art. 194. Zjednoczenie chrześcijan powinno być przedmiotem nieustannej modlitwy, dlatego we wszystkich kościołach i kaplicach należy organizować co roku Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan zgodnie z programem, nawet w tych parafiach, gdzie nie ma wspólnot innych wyznań. W parafiach, na terenie których istnieją Kościoły innych wyznań chrześcijańskich, należy zapraszać na wspólną modlitwę ich duchownych i świeckich, z zachowaniem art. 190.

Art. 195. Duszpasterze powinni wychowywać wiernych do miłości i szacunku względem każdego człowieka, także niewierzącego. Taką samą postawę należy okazywać wobec dzieci rodziców niewierzących lub obojętnych religijnie, które nierzadko uczestniczą w katechizacji.